

Principals aportacions de la 2ª Conferència Internacional de Països Esportius sobre Polítiques d'esport i salut (Barcelona, del 24 al 27 de novembre de 2008)

Robert Bedart

Director d'Esports i de l'Activitat Física del Ministeri d'Educació, de Lleure i d'Esport del Govern de Quebec

Astrid Vervae

Assessora Política del Departament de Cultura, Joventut, Esports i Comunicació del Govern de Flandes

José Ramón Garai

Director d'Esports del Departament de Cultura del Govern Basc

Ignasi Doñate

Director General de Projectió Internacional d'Organitzacions Catalanes / Director del Secretariat Permanent de la Xarxa de Països Esportius

La 2a Conferència Internacional de Països Esportius sobre Polítiques d'esport i salut va ser organitzada a Barcelona pel Departament de la Vicepresidència de la Generalitat de Catalunya, i dirigida pel Comitè Director de la Xarxa de Països Esportius. A la conferència hi participaren 150 persones de 28 països, entre les quals hi havia delegats de 20 departaments governamentals responsables de polítiques d'esport i salut.

Aquesta conferència va voler respondre a la crida efectuada pel 12è Congrés Mundial d'Esport per a Tothom, organitzat sota el patrocini del Comitè Internacional Olímpic, i reunit a Malàisia, del 3 al 6 del passat mes de novembre.

1. La Conferència constatà la tendència a un augment del sedentarisme en la majoria de països, malgrat l'alt nivell de pràctica esportiva en alguns d'ells. Aquest descens de l'activitat física de la població va associat a l'augment de patologies com l'obesitat, les malalties coronàries, la diabetis, formes específiques de càncer i, en general, l'increment d'hàbits tòxics entre la població.

La problemàtica del sedentarisme es considera més greu que la de la mateixa obesitat i genera en l'actualitat un augment de costos per als sistemes sanitaris, augment que podria disminuir substancialment amb una adequada política de prevenció.

El sedentarisme afecta d'una manera especial la població femenina, el que justifica que s'adopti un enfocament específic de gènere d'aquesta problemàtica. A la vegada, el sedentarisme comporta problemàtiques específiques en els països en vies de desenvolupament i en els àmbits socials més desfavorits.

La prevalença del sedentarisme es constata malgrat els bons nivells de pràctica esportiva entre la població de determinats països. En aquest sentit sovint l'esport de rendiment no s'associa socialment a salut, i la demanda individual d'activitat física en centres especialitzats no és un element que determini un augment significatiu del nivell d'activitat de la població.

2. Per fer front al descens de l'activitat física, al llarg de la conferència es constatà l'existència de dos enfocaments o models:

- La iniciativa governamental desenvolupada mitjançant entitats privades o públiques especialitzades en el desenvolupament de programes per promocionar l'activitat física com a millora de la salut. Aquest model s'aplica especialment a països que no disposen d'una xarxa pública de salut suficient.
- La planificació de polítiques públiques en matèria de salut com a sistema operatiu, tot considerant l'objectiu d'assolir un nivell de vida saludable com una prioritat de l'agenda política.

3. La Conferència va establir que els fonaments de les actuacions en favor d'una societat activa són:

- L'activitat física és un dret per a tothom i cal que totes les persones disposin dels mitjans necessaris per poder dur una

vida activa. Tot i així, les persones també tenen el deure personal i social de mantenir-se en un bon nivell de salut.

- D'acord amb l'OMS, salut no és només absència de malaltia, sinó un concepte positiu associat a qualitat de vida, que implica tant un nivell d'activitat física com una alimentació adequada.
- Per apropar les persones a l'activitat física cal no sols actuar sobre la persona, sinó també sobre el seu entorn social i el seu entorn físic.
- Els sistemes educatius i les escoles tenen un gran impacte en la promoció de l'activitat física i d'hàbits saludables entre la joventut, considerada com a sector prioritari i estratègic.
- La importància de la xarxa d'associacions esportives per a l'aplicació de programes de millora de l'activitat física i de la nutrició.
- Una actuació ordenada sobre tres conceptes: prevenció, recerca i tractament.

4. La Conferència també va considerar que els objectius bàsics dels programes són:

- Canviar els comportaments, els estils de vida i els hàbits personals i socials mitjançant una informació adequada sobre els beneficis que es poden derivar d'una activitat física apropiada.
- Canviar les normes i els valors d'un país, la seva mentalitat.
- Construir capacitat comunitària per poder implementar de manera eficient les iniciatives públiques i privades.
- Trobar quina és l'activitat física més motivant per a cada persona, la més adequada per a cada perfil d'edat, d'acord amb la incidència de gènere, i adaptada a les diferents xarxes socials.

5. Per poder assolir aquests objectius la conferència va considerar necessari:

- Polítiques transversals, en les quals intervinguin diferents departaments governamentals: salut, esport, educació, joventut, urbanístics, socials...
- Actuacions continuades, atès que és molt difícil assolir els objectius a curt termini i tenir resultats immediats. Cal desvincular l'activitat física de l'estètica.
- Aliances estratègiques amb tantes organitzacions com sigui possible a fi de garantir l'èxit de l'aplicació dels programes, especialment a nivell local.
- Bones pràctiques per a cada entorn social, el que vol dir: a l'abast de tothom, específiques per a cada xarxa social, d'aplicació gradual, amb implicació dels diferents actors en cada xarxa: escoles, centres de treball, hospitals, centres de gent gran, centres de joves, centres de salut, diferents grups ètnics, xarxes esportives...
- Equips aplicadors multidisciplinaris, que no han de ser específicament agents de salut, ja que el més important no és informar, sinó canviar els estils de vida.
- Processos d'avaluació d'impacte dels diferents programes per així poder esmenar les errades i millorar el contingut dels programes i la seva aplicació. Els centres universitaris i de recerca poden ser determinants en aquests processos.
- Mitjans adequats i suficients per a la recerca científica, tant a nivell públic com a nivell privat, a fi de proposar programes d'actuació a partir de les evidències de cada país, amb una perspectiva de resultats a llarg termini.

6. El treball sobre el binomi esport i salut ha de constituir un eix de treball permanent de la xarxa de països esportius, per tal de contribuir a fer front al repte global del descens de l'activitat física i assolir societats actives mitjançant la concertació local, regional i internacional.

Barcelona, 27 de novembre de 2008